

«Νομιμοποίηση τῆς Ἐλεύθερης Συμβίωσης» (δ')

Ἔνα εἶδος πολιτικοῦ γάμου;

Ἔνα εἶδος τρίτου γάμου;

Μείωση τῆς ἀπόστασης ἀπὸ τὸν **Γάμο;**

Ἔνα βῆμα πρὸς τὸν Γάμο;

Τρίτης κατηγορίας γάμος;

Γάμος χωρὶς στεφάνι;

Παλλακεία;

Ἐλεύθερη συμβίωση: Διέξοδος ἢ παγίδα;*

Κάποιοι νέοι καὶ νέες, ἀποφασίζουν νὰ συμβιώσουν. Νὰ προχωρήσουν πρὸς τὰς σχέσεις τους, τὸν δεσμό τους, ζώντας μαζί στὸ ἴδιο σπίτι. Τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν σχέσεων, ἄλλοι τ' ὀνομάζουν «γάμο χωρὶς... στεφάνι», ἄλλοι «ἐλεύθερες σχέσεις» καὶ ἄλλοι «ἐλεύθερη συμβίωση».

Καὶ τώρα (2008) ἤρθε καὶ ἡ σχετικὴ νομοθεσία νὰ ἐπιβραβεύσει αὐτὴ τὴν ἐπιλογή τους καὶ νὰ τὴν φέρει λίγο ὡς πολὺ, στὰ ἐπίπεδα τοῦ Γάμου! Ἐναντὶ αὐτοὶ νὰ ὀδηγηθοῦν στὸν Γάμο, ὀδηγεῖται ἡ νομοθεσία στὶς ἐκτὸς Γάμου ἐπιλογές τους! Τί... πρόοδος! Ἐναντὶ τὸ πλοῖο νὰ ἀκολουθεῖ τὶς ὑποδείξεις τῆς πυξίδας, ἀκολουθεῖ ἡ πυξίδα τὶς ὑποδείξεις τοῦ πλοίου καὶ οὐσιαστικὰ τῶν κομμάτων!

Ἀλλὰ τί ἀκριβῶς εἶναι αὐτὴ ἡ συμβίωση, πῶς ἐξελίχθηκε, ποιά ἔκταση ὡς θεσμὸς(;) παρουσιάζει, ποῦ ἀποβλέπει, γιατί τὴν προτιμοῦν τὰ νέα ζευγάρια, τί λένε οἱ στατιστικὲς, ποῦ ὀδηγεῖ καὶ τί μπορεῖ νὰ δημιουργήσει; Καὶ τελικά, λύνει ἢ περιπλέκει τὸ πρόβλημα; Ποιά εἶναι ἡ σωστὴ διέξοδος; Αὐτὸ λέμε νὰ δοῦμε...

Τί ἀκριβῶς εἶναι;

Ἡ «ἐλεύθερη συμβίωση» εἶναι γάμος «μὲ τὰ ὅλα του», ποῦ δὲν θέλει νὰ τὸ παραδεχθεῖ! Τὸ ζευγάρι ζεῖ μαζί, μένει στὸ ἴδιο σπίτι, ἔχει ὀλοκληρωμένες σχέσεις καὶ τὰ πάντα κοινά. Λένε πῶς μπορεῖ νὰ διαρκέσει ὅσο ἓνας Γάμος. Τὶς πρὸς πολλὰς φορὲς μάλιστα, καταλήγει σ' αὐτόν. Ἀπλῶς τὸ ζευγάρι ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ χωρίσει ὅποτε θέλει, νὰ μὴν κάνει παιδιά καὶ νὰ μὴν ἔρχεται σ' ἐπαφὴ μὲ τοὺς ἄμεσους συγγενεῖς (εἶναι πολλοὶ ποῦ αὐτὸ τὸ θεωροῦν προτέρημα).

Οἱ κοινωνιολόγοι ἀναρωτιοῦνται: «Τί ἄραγε ἀντιπροσωπεύει τὸ ζευγάρι ποῦ ζεῖ μαζί, χωρὶς νὰ νομιμοποιήσει τὴν σχέση του; Ἐλευθερία,

πειραματισμό, ἀναζήτηση μιᾶς αὐθεντικῆς σχέσης, δοκιμὴ τῆς ἀντοχῆς του, ἀμφισβήτηση τοῦ κατεστημένου τρόπου ζωῆς ἢ συμμετοχὴ σ' ἓναν ἀντι-πολιτισμό»;

Πῶς προήλθε;

Στὴν δεκαετία τοῦ '60 ξέσπασε μιὰ καλὰ πλασαρισμένη ἐπανάσταση, ἡ λεγόμενη «σεξουαλικὴ ἐπανάσταση». Ἕνα κίνημα -λίβας κατὰ τῆς ἠθικῆς, τῆς ἐγκράτειας, τῆς ἀγνότητος, τοῦ Γάμου, τῆς Οἰκογένειας. Στόχος της; Ἡ ἰσοπέδωση τῶν πάντων. Ὅλων τῶν ἀξιῶν τῆς κοινω- νίας καὶ τῶν ἀνώτερων ἐπιδιώξεων ποὺ ἐκπροσωποῦν. Διακήρυξε καὶ ἐφάρμοσε στὴν πράξη τὴν πλήρη ἐλευθερία (= ἀσυδοσία) παντοῦ καὶ σὲ ὅλα. Ἐγγραψε τὸ «σεξ» μὲ «Σ» κεφαλαῖο καὶ τοποθέτησε αὐτὸ πάνω ἀπ' ὅλα. Ἄνοιξε ἔτσι τὶς πόρτες σὲ κάθε λογῆς «ἀπόλαυση», ὡς καὶ τὴν πλέον ἀφύσικη!

Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὶς ἐφήμερες σχέσεις. Τὶς σχέσεις ποὺ δημιουργοῦνταν πρόσκαιρα, τυχαῖα, περιπτωσιακά, ἐπι- πόλαια, μὲ στόχο τὴν σεξουαλικὴ ἱκανοποίησι μόνον. Ἡ κατάσταση αὐτὴ πλήθυνε ἀσφαλῶς τὰ τραγικὰ ἀδιέξοδα, τόσο στὰ ἄτομα ὅσο καὶ στὴν κοινωνία.

Ὅποτε, τὰ ἄτομα αὐτὰ ζητοῦσαν πλέον κάτι περισσότερο. Ἕναν μόνιμο σύντροφο ποὺ θὰ βρίσκεται πάντα κοντὰ τους, ποὺ θὰ ἀντι- λαμβάνεται, θὰ ἐνδιαφέρεται καὶ θὰ πονᾷ γι' αὐτούς, ἔτοιμος νὰ τοὺς συμπαρασταθεῖ καὶ νὰ τοὺς στηρίξει στὴν ζωὴ.

Λένε συγκεκριμένα: *«Θὰ θελα νὰ εἶχα μιὰ κοπέλα ποὺ θὰ αἰσθάνομαι μαζί της διαφορετικὰ ἀπ' ὅποιαδήποτε ἄλλη, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ γιὰ μένα. Τὸ ἂν θὰ εἶναι ἢ ὄχι γυναίκα μου, δὲν μὲ ἀπασχολεῖ».*

Εἶναι φανερὸ πλέον, ὅτι οἱ ἄνθρωποι, οὐσιαστικὰ οἱ νέοι, πληγω- μένοι ἀπ' τὰ ἀδιέξοδα ποὺ ὀδηγήθηκαν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀσυδοσία τοῦ σεξ, ἄρχισαν νὰ λογικεύονται. Ὅμως δὲν προχώρησαν στὴν σωστὴ διέξοδο καὶ λύση, ἀλλὰ σ' ἓνα ὑποκατάστατο, ὅπωςδήποτε κατώτερο, ὅπως θὰ δοῦμε. Τὶς ἐφήμερες σχέσεις, τὶς ἀντικατέστησαν μὲ τοὺς μόνιμους δεσμούς!

Ἀπὸ ἔρευνα ποὺ ἐγίνε ἀπὸ μεγάλης κυκλοφορίας ἑλληνικὸ περιο- δικὸ σ' ὀλόκληρη τὴν Χώρα μεταξὺ 1.042 νέων (610 κορίτσια καὶ 432 ἀγόρια) ἡλικίας 13-19 χρόνων, προκύπτει πῶς τὸ 74% τῶν κοριτσιῶν καὶ τὸ 60% τῶν ἀγοριῶν προτιμοῦν νὰ ἔχουν μιὰ ἀποκλειστικὴ σχέση.

Ναί, σήμερα αὐτὴ ἡ «σεξουαλικὴ ἐπανάσταση» ἔχει ξεφτίσει στὰ μάτια τῆς νεολαίας. Πέθανε! Δυστυχῶς ὅμως, μέσα ἀπ' τὴν διαφθορὰ καὶ τὰ συντρίμια ποὺ δημιούργησε, δὲν ὀδήγησε ὅλους τοὺς νέους καὶ

τὴν κοινωνία, ἐκεῖ ἀπ' ὅπου ἄρχισε. Δηλαδή στὴν ἀγνότητα καὶ τὴν ἐγκράτεια ὡς τὸ Γάμο, τὴν συζυγικὴ πίστη, τὴν ἀνάδειξη τῶν θεσμῶν τοῦ Γάμου καὶ τῆς Οἰκογένειας. Ἡ καλύτερα, δὲν τὰ ὀδήγησε στὸν βαθμὸ πὸ προηγουμένως αὐτὰ ἦταν.

Ἔτσι, οἱ νέοι σήμερα δὲν ζοῦν μὲ ἐφήμερες σχέσεις, ἀλλ' οὔτε καὶ εἶναι ἐγκρατεῖς. Ἀπλῶς ἔχουν μόνιμους καὶ σταθεροὺς δεσμούς, πὸ ὅταν διαλυθοῦν (δὲν γίνεται βέβαια πάντα αὐτό), τοὺς ἀντικαθιστοῦν μὲ ἄλλους, τὸ ἴδιο μόνιμους!

Αὐτὸ τελικὰ συμβαίνει καὶ στὸν Γάμο. Πολλοὶ δὲν προχωροῦν ὅπως εἶναι φυσικὸ σ' αὐτόν, ἀλλὰ μὲ διάφορες ψευδαισθήσεις καὶ ψευτο-ἐπιχειρήματα ζοῦν σὰν παντρεμένοι. Ἀπλῶς ἀφήνουν τὴν πόρτα ἀνοιχτὴ γιὰ... ὅ,τι ἤθελε προκύψει!

Ἡ ἕκταση τοῦ φαινομένου

Ἔχει πολλὴ σημασία νὰ δοῦμε τώρα, τὶς διαστάσεις αὐτοῦ τοῦ φαινομένου, τόσο στὴν Χώρα μας ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικό. Καὶ ἀκόμη. Τί πιστεύει ἡ νέα γενιὰ τόσο γι' αὐτὸ τὸ φαινόμενο, ὅσο καὶ γιὰ τὸν θεσμὸ τοῦ Γάμου.

Λοιπόν, σύμφωνα μὲ μιὰ ἔρευνα τοῦ «Νουβέλ Ὀμπσερβατέρ», οἱ Γάλλοι τάχθηκαν 74% ὑπὲρ τῆς «ἐλεύθερης συμβίωσης». Στὴν Ἀγγλία, τὸ 50% τὴν ἀνέχεται, ἀλλ' ἔχει ἐπιφυλάξεις στὸ ζήτημα τῶν ἐξώγαμων παιδιῶν.

Ὡστόσο, νομικὰ τὴν ἐξώγαμη συμβίωση ἔχουν ἀναγνωρίσει μόνον ὀκτὼ Εὐρωπαϊκὲς Χῶρες (Σουηδία, Γαλλία, Βέλγιο, Ὀλλανδία, Γερμανία, Δανία, Βρετανία καὶ Νορβηγία)¹.

Σ' αὐτὲς ἤρθε δυστυχῶς νὰ προστεθεῖ καὶ ἡ Χώρα μας², παρ' ὅλο πού:

- Τὸ νέο Οἰκογενειακὸ Δίκαιο πὸ ἰσχύει σήμερα, προνοεῖ γιὰ τὰ παιδιὰ πὸ προέρχονται ἀπὸ ἀνύπαντρους γονεῖς, καὶ προσφέρει μιὰ πρώτη ἔμμεση ἀναγνώριση τῆς «ἐλεύθερης συμβίωσης» τῶν ζευγαριῶν.

- Δυὸ νόμοι (τῆς ὑποβοηθούμενης ἀναπαραγωγῆς καὶ τῆς προστασίας ἀπ' τὴν ἐνδο-οικογενειακὴ βία), ἀναγνωρίζουν ἴδια ἀποτελέσματα καὶ στὴν ἐκτὸς γάμου συμβίωση.

- Ἴσχυε ἡ ἀπόφαση τοῦ Ἀρείου Πάγου (1735/2006), πὸ ἔθετε φραγμὸ στὴν ἀναγνώριση τῶν ἐξώγαμων συμβιώσεων!

- Καὶ ἡ «ἐλεύθερη συμβίωση» στὴν Χώρα μας δὲν εἶναι διαδεδομένη, ἐπομένως καὶ τὰ προβλήματα πὸ ὑποτίθεται ὅτι λύνει ἡ νομιμοποίησή της, ἀφοῦ μὲ στοιχεῖα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας (Eurostat) τὸ ποσοστὸ τῶν ἐκτὸς Γάμου γεννηθέντων παιδιῶν εἶναι μόλις 5% καὶ μάλιστα τὸ χαμηλότερο τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ε.!!!³

* * *

Άξίζει, λοιπόν, να προβληματιστούμε για τα όσα συμβαίνουν στην Χώρα μας σε τόσο σημαντικά θέματα (Μήπως μᾶς τὰ ἐπιβάλλουν; Καὶ γιατί τόσο πολὺ σε μᾶς;).

Στὴν Ἀμερικὴ τὸ φαινόμενο ἔχει γίνεϊ τόσο κοινὸ, ποὺ τὸ Ὑπουργεῖο Οἰκισμοῦ καὶ Περιφερειακῆς Ἀνάπτυξης, μετέβαλε τοὺς κανονισμοὺς του καὶ χορηγεῖ κατοικίες σε ἀνύπαντρα ζευγάρια, ἐνῶ παράλληλα προβάλλει ὡς νέο ἐπάγγελμα αὐτὸ τοῦ «συμβούλου ζευγαριῶν».

Ὡστόσο, τὸ περιοδικὸ «ΕΙΝΑΙ», σε ἐμπεριστατωμένο ἄρθρο του μετὸν τίτλο «ANTIO ΣΥΜΒΙΩΣΗ, ΖΗΤΩ Ο ΓΑΜΟΣ», μεταξὺ ἄλλων ἔγραφε:

«Ὁ γάμος ξαναπαίγει στὴ ζωὴ μας. Ὑπάρχει μεγάλη τάση ἐπιστροφῆς στὸ θεσμό, παγκοσμίως. Ἡ συμβίωση δὲν προτιμᾶται πλέον ὡς μόνιμη λύση καὶ ἀναζητεῖται ἡ κοινωνικὴ ἀλλὰ καὶ συναισθηματικὴ κατοχύρωση καὶ μάλιστα μετὶς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι τοῦ δημάρχου. Ἡ ἐλεύθερη συμβίωση εἶναι πιά ντεμοντέ! Οἱ στατιστικὲς δείχνουν ὅτι ἀκόμη καὶ στὴν καθόλου συντηρητικὴ Γαλλία, οἱ ἄνθρωποι προτιμοῦν πιά, ἀντὶ νὰ ζοῦνε ἀπλῶς μαζί, νὰ παντρεύονται!»

Ἐπιστροφή στὸν Γάμο λοιπὸν τώρα στὴν αὐγὴ τοῦ 21ου αἰῶνα.

Πάντως, αὐτὸς ποὺ προηγήθηκε τοῦ φαινομένου αὐτοῦ εἶναι ὁ Ἀμερικανὸς Lindsey, δικαστὴς ἐνὸς δικαστηρίου ἀνηλίκων, ὅπου στὸ βιβλίο του «Ἡ ἐπανάσταση τῆς σύγχρονης νεότητος», ποὺ ἐκδόθηκε γύρω στὸ 1920, ἐπικροτοῦσε αὐτὴ τὴν «ἐλεύθερη συμβίωση»!

Τώρα πιά νομιμοποιήθηκε καὶ στὴν Χώρα μας!

Ὡς τὶς ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ '80, ἓνας Γάμος ὑπῆρχε στὴν Χώρα μας, ὁ θρησκευτικὸς. Στὴν συνέχεια ἀκολούθησε ὁ πολιτικὸς, ποὺ γίνε-ται πλέον στὸ Δημαρχεῖο. Ἀπ' τὸ 2008, ἰσχύει πλέον καὶ ἡ «ἐλεύθερη συμβίωση», ὡς γάμος μετὰ ἀπὸ ἐγγραφὴ συμβολαιογραφικοῦ τύπου δήλωσής του στὸ Ληξιαρχεῖο, γι' αὐτὸ καὶ ἀποκαλεῖται «συμβολαιο-γραφικός»!!! Σταματᾶ ποτὲ ἢ... πρόοδος;

Ὁ... γάμος αὐτός, λύνεται -λέει- αὐτοδίκαια, ἂν ὁ ἓνας ἀπ' τοὺς δύο παντρευτεῖ μετὶ τρίτο πρόσωπο ἢ ἂν δηλώσει μετὶ συμβολαιογραφικὴ πρά-ξη τὴν ἐπιθυμία του νὰ ἀκυρωθεῖ, μετὶ ποιά προϋπόθεσης; Ὅτι ἡ δήλωση θὰ... κοινοποιηθεῖ μετὶ δικαστικὸ ἐπιμελητὴ καὶ στὸ ἄλλο μέρος. Τόσο αὐτόματα καὶ... μοντέρνα πράγματα!

Γιατί τὴν προτιμοῦν;

Τὰ ἐπιχειρήματα ὅσων «συμβιοῦν ἐλεύθερα» καὶ ὅσων ἄλλων ἐπικροτοῦν αὐτὴ τὴν λύση, εἶναι αὐτὰ περίπου:

- Θέλουν νὰ ζήσουν ἐλεύθερα, χωρὶς τὰ δεσμὰ τοῦ Γάμου!
- Θεωροῦν ἀπαραίτητο νὰ δοκιμάσουν τί ἀκριβῶς σημαίνει κοινὴ ζωὴ καὶ ἀνάλογα νὰ προχωρήσουν!
- Πιστεύουν ὅτι ἔτσι ἀντιδροῦν στὸ κατεστημένο καὶ τὴν κοινωνία!
- Δὲν προχωροῦν ἀπὸ φόβο γιὰ τὶς ὑποχρεώσεις καὶ τὴν μονιμότητα τοῦ Γάμου!

Τὰ σπουδαιότερα ἀπ' αὐτὰ εἶναι τὰ δυὸ πρῶτα, ποῦ γιὰ λόγους συντομίας θὰ ἐξετάσουμε μόνο.

Πόσο ἐλεύθερη εἶναι αὐτὴ ἡ συμβίωση;

«Οἱ νέοι ποῦ συμβιοῦν σήμερα δὲν ἀμφισβητοῦν τὸν θεσμὸ τοῦ γάμου, ἀλλ' ἀπορρίπτουν τὰ δεσμὰ του...», λένε οἱ εἰδικοί. Ἔραγε μὲ τὴν ἐπιλογὴ αὐτὴ, πραγματικὰ ἀποφεύγουν τὰ δεσμὰ; Ὅπως δὴποτε ὄχι! Καὶ ἂς πάρουμε τὰ πράγματα μὲ τὴν σειρά τους.

Πρῶτα-πρῶτα, γιατί ἓνα ζευγάρι προχωρεῖ στὴν συμβίωση καὶ ἀποφασίζει νὰ ζήσει μαζί; Ἀσφαλῶς ἀπὸ ἀγάπη, ἐπειδὴ ἀγαπιοῦνται. Λοιπόν, ἀκριβῶς ἐδῶ βρίσκεται καὶ ἡ ἀπάντηση. Ἡ ἀγάπη δὲν σημαίνει θυσία; Ἐκεῖνος ποῦ ἀγαπᾷ τὸν ἄλλο, δὲν κάνει τὰ πάντα, δὲν προσφέρεται γι' αὐτὸν καὶ γιὰ τὴν προκοπὴ του; Καὶ ὕστερα δὲν ἐνώνεται, δὲν ταυτίζεται μαζὶ του, δὲν ἰσχύει αὐτὸ ποῦ λέμε «νὰ ζήσει χωρὶς αὐτὸν δὲν μπορεῖ»; Ἔρα ἡ ἀγάπη δὲν ὀδηγεῖ τελικὰ στὴν δέσμευση;

Λέει ὁ ψυχολόγος Ἔριχ Φρόμ: *«Στὴν ἀγάπη συμβαίνει τοῦτο τὸ παράδοξο: Οἱ δυὸ γίνονται ἓνας καὶ ὡστόσο παραμένουν δυό»*. Λοιπόν, ἀφοῦ οἱ δυὸ γίνονται ἓνας, πῶς μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἐλεύθεροι; Γι' αὐτὸ καὶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι αὐτῶν τῶν ζευγαριῶν τοὺς λένε πολὺ σωστά: *«Ἀφοῦ ἀγαπιέστε, γιατί δὲν παντρεύεστε;»*.

Μιὰ 19χρονη παρατηρεῖ ἐπίσης πολὺ σωστά: *«Στὴν ἀρχὴ τῆς σχέσης, λὲς ἐντάξει ἐλεύθεροι, ὁ καθένας τῆ ζωὴ του. Μετά, ὅταν ἔρθουν τὰ αἰσθήματα, ζητᾷς ἀποκλειστικότητα»*. Ἄλλ' αὐτὴ ἡ ἀποκλειστικότητα, δὲν σημαίνει καὶ δέσμευση;

Γράφει ὁ ψυχίατρος Ἄρ. Ἀσπιώτης: *«Ἡ ἰδέα τῆς μὴ δέσμευσης εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὴν πραγματικὴ ἀγάπη. Θὰ ἔπρεπε ν' ἀποκρούεται ἀπ' τοὺς ἐρωτευμένους, ὡς προσβολή»!*

Ὁ Σαίξπηρ εἶχε πεῖ: *«Δὲν εἶναι ἔρωτας ὁ ἔρωτας ποῦ ἀλλάζει... Ὅχι. Ὁ ἔρωτας εἶναι ἓνας φάρος μὲ γερὰ θεμέλια, ποῦ κοιτάζει τὶς τρικυμίες, χωρὶς νὰ κλονιστεῖ. Εἶναι τὸ ἀστὲρι κάθε βάρκας ποῦ πλανιέται... Ὁ ἔρωτας δὲν*

ἀλλάζει με τις ὥρες καὶ τις βάρδιες, μὰ παραμένει σταθερὸς μέχρι τὸ τέλος».

Ἡ γνωστὴ ἠθοποιὸς Νόνικα Γαληνεά, ἀπ' τὴν ἰδική της ἐμπειρία, ἔχει πεῖ:

«*Ἄν δὲν εἶσαι παντρεμένος, δὲν σημαίνει ὅτι δὲν εἶσαι δεσμευμένος. Γιατὶ εἶναι καὶ αὐτὴ μιὰ μορφὴ γάμου. Ἔχεις τουλάχιστον τὴν ψευδαἰσθησὴ ὅτι ἂν θέλεις αὐριο τὸ πρωῖ νὰ φύγεις, φεύγεις. Καὶ ἴσως, τελικά, αὐτὸ νὰ εἶναι μιὰ ἀκόμη μεγαλύτερη ἠθικὴ δέσμευση. Ἐπειδὴ μπορεῖς νὰ φύγεις, φεύγεις ἀκόμη πιὸ δύσκολα...*».

Ἄ γιατρὸς Francois Goust ἀναφέρει: «*Ν' ἀγαπᾶς, σημαίνει νὰ ἐνώνεσαι. Ἡ ἀγάπη δημιουργεῖ ἐξάρτηση ἀνάμεσα σὲ δυὸ ὑπάρξεις. Δημιουργεῖ ἓνα σύνδεσμο*».

Ἄλλά, τὸ ν' ἀγαπᾶς ἄραγε σημαίνει πράγματι σκλαβιὰ καὶ ἀνελευθερία;

Τονίζει πάλι ὁ ἴδιος: «*Ἡ ἀγάπη εἶναι ἀληθινὴ ἐλευθερία. Διαφορετικὰ ἔχουμε μιὰ σκλαβιὰ τῆς πιὸ βαριάς μορφῆς. Εἶναι ἡ σκλαβιὰ ποὺ προέρχεται ἀπ' τὰ πάθη μας. Ἐκεῖνος ποὺ εἶναι φυλακισμένος μέσα στὸ ἐγὼ του, ποὺ εἶναι ἀνίκανος νὰ βγεῖ ἀπ' τὸν ἑαυτό του, αὐτὸς δὲν εἶν' ἐλεύθερος. Ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος ἀποδεσμεύεται σιγά-σιγά ἀπ' τὴ δουλειὰ καὶ τὶς ἀδυναμίες τοῦ χαρακτήρα του, ἀπ' τὸν ἐγωισμό του*».

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἔριχ Φρόμ γράφει: «*Ἡ ἀγάπη εἶναι παιδιὶ τῆς ἐλευθερίας, ποτὲ τῆς κυριαρχίας*».

* * *

Λοιπόν, ποιά «ἐλεύθερη συμβίωση;» Καὶ μὴν ποῦμε πὼς ἐπειδὴ ἀγαπιοῦνται εἶναι ἐλεύθεροι, γιατί τότε θὰ σᾶς πῶ: Γιατὶ δὲν παντρεύονται, ἀφοῦ ὁ Γάμος τελικά εἶναι ἐλευθερία;

«Δοκιμάστε πρὶν... ἀγοράσετε!»

Ἡ ἄλλη κατηγορία τῶν νέων ποὺ ἐπιχειροῦν τὴν λεγόμενη πλέον «ἐλεύθερη συμβίωση», ἔχουν τοῦτο τὸ σύνθημα: «Δοκιμάστε πρὶν ἀγοράσετε!»

Τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ φαίνεται λογικό. Τί ἀγοράζει κανεὶς χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχει δοκιμάσει ἢ τουλάχιστον νὰ μὴν ἔχει τὴν ἐπιθυμία νὰ δοκιμάσει;

Ὅποτε, στὴν περίπτωσή μας λένε: «*Πῶς νὰ παντρευτῶ μιὰ κοπέλα, χωρὶς προηγουμένως νὰ τὴν... δοκιμάσω; Καὶ ἂν δὲν μοῦ κάνει, τί γίνεται; Θὰ τὴν φορτωθῶ γιὰ μιὰν ὀλόκληρη ζωή;*».

Τί βλέπουμε λοιπόν; Πὼς ἡ προσωπικότητα, ἡ ἀξία καὶ ἡ τιμὴ ἄλλου, γίνονται... ἐμπόρευμα! Ἡ ὅλη κατάσταση θυμίζει παζάρι. Τὴν «λαϊκὴν» τῆς γειτονιάς!

Καὶ στὴν περίπτωση αὐτὴ δὲν ὑπάρχει ἴχνος πραγματικῆς ἀγάπης. Ἐπικρατεῖ ὁ ἀτομισμός, ὁ ἐγωισμός, ἡ φιλαρέσκεια, ἡ φιληδονία! Τὸ ἄτομο ζητᾷ τὴν ἰδική του καὶ μόνο εὐχαρίστηση, χωρὶς καμμιά δέσμευση καὶ εὐθύνη.

Ῥστόσο, ἡ Ἐκκλησία θέτει σὰν μιὰ ἀπ' τὶς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις τοῦ Γάμου τὸν ἀρραβώνα, ποὺ διαρκεῖ ἓνα λογικὸ διάστημα καὶ ἡ γνωριμία φθάνει ὡς ἐκεῖ ποὺ θὰ μπορούσε νὰ θίξει τὴν προσωπικότητα, τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν ἠθικὴ ἀκεραιότητα τοῦ ἄλλου.

Λοιπόν, ἂν ἔτσι μ' αὐτὸ τὸ πρόσχημα, τὴν κάθε κοπέλα δοκίμαζε τὸ κάθε ἀγόρι καὶ αὐτὸ ἐπαναλαμβανόταν συνέχεια, μέχρι ποὺ νὰ βρισκόταν -ἂν βρισκόταν- ὁ κατάλληλος γιὰ νὰ τὴν ἀγαπήσει καὶ τὴν παντρευτεῖ, φαντάζεστε ποῦ θὰ ὀδηγοῦνταν οἱ νέοι καὶ ἡ κοινωνία; Καὶ ποιός θὰ ἐπέτρεπε αὐτὸ στὴν κόρη του ἢ στὴν ἀδελφή του;

Ναί, ὑπάρχουν καὶ πράγματα ποὺ ἀγοράζουμε καὶ μάλιστα τὸ ἴδιο μόνιμα (π.χ. ἓνα σπίτι), ποὺ προηγουμένως δὲν τὰ δοκιμάζουμε. Τ' ἀγοράζουμε βασιζόμενοι σὲ κάποια πληροφορικὰ καὶ ἄλλα στοιχεῖα. Γιατί αὐτὸ νὰ μὴν συμβαίνει καὶ ἐδῶ;

Παρ' ὅλα αὐτὰ, ἂς ὑποθέσουμε πὼς συμφωνοῦμε μ' αὐτὴ τὴν ιδέα τῆς δοκιμῆς. Ἔ, λοιπόν, ἀκόμη καὶ τότε ἀπόλυτη ἐξασφάλιση δὲν ὑπάρχει. Καὶ νὰ γιατί:

- Ἡ συναίσθηση ὅτι εἶναι δοκιμὴ δημιουργεῖ πάντοτε μιὰ μικρὴ ἢ μεγάλη ἐπιφυλακτικότητα ἢ καὶ ἐπίδειξη.

- Ὁ χαρακτήρας τοῦ ἀνθρώπου ἔχει μικρὴ ἢ μεγάλη ἐξέλιξη. Ἔτσι κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ξέρει τὴν ἐξέλιξη αὐτὴ μετὰ ἀπὸ κάποια χρόνια.

- Εἰδικὰ γιὰ τὶς σεξουαλικὲς ἐπιθυμίες καὶ ἱκανότητες, σίγουρα δυσκολεῖ τὴν φυσικότητα ἢ ψυχολογία ποὺ δημιουργεῖται στὸ διάστημα τῆς δοκιμῆς.

- Σύμφωνα καὶ μὲ τὴν Κοινωνιολογία, ἀπόλυτη ἐξασφάλιση μόνο μὲ τὴν λογικὴ κατὰ τὸ διάστημα τῆς δοκιμῆς δὲν ὑπάρχει⁴.

Γράφει ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χριστόδουλος:

«Ἀφείστε καὶ στὸ χέρι τοῦ Θεοῦ λίγη πρωτοβουλία. Μὴ θέλετε ὅλα νὰ τὰ προβλέψει ἡ σοφὴ κεφαλὴ σας. Ξέρει ὁ Θεὸς νὰ κατευθύνει σωστὰ τὰ βήματά σας, ὅταν τοῦ ἐμπιστεύετε τὴ ζωὴ σας. Δὲν χρειάζονται δοκιμὲς καὶ παραδοκιμὲς, ποὺ ἐξεντελίζουν τὴν ἐρωτικὴ σχέση καὶ τὴν κατεβάζουν στὸ ἐπίπεδο τοῦ παζαριοῦ. Χρειάζεται ἀληθινὸς ἔρωτας καὶ ἀγάπη, ποὺ “πάντα στέγει”».

Μὲ αὐτὴ τὴν προϋπόθεση ὅλα ξεπερνιοῦνται καὶ ὅλα ἀντιμετωπίζονται.

Οί έπιπτώσεις

Νά δοῦμε τώρα τίς συγκεκριμένες έπιπτώσεις, άπ' αὐτή τήν «έλεύθερη συμβίωση».

1. Δημιουργούνται προβλήματα στην συμβίωση!

***Αραγε** αὐτή ή συμβίωση όποτε καταλήξει σέ Γάμο, άν καταλήξει, τόν κάνει εὐτυχέστερο; 'Ο ψυχίατρος 'Αρ. 'Ασπιώτης άπαντᾷ:

«Οί έλεύθερες σχέσεις δέν ἔχουν εὐεργετικό άποτέλεσμα στόν γάμο καί τήν οικογενειακή ζωή. 'Αντίθετα, τόσο άπ' τήν 'Αμερική όσο καί άπ' τήν Σουηδία, όπου τὰ θέματα αὐτὰ αναλύονται, υπάρχουν μαρτυρίες ότι άτομα, τὰ όποία επιδίδονται σ' αὐτοῦ τοῦ εἶδους τήν συμπεριφορά, κάνουν λιγότερο έπιτυχείς καί ικανοποιητικούς γάμους άπό άτομα, τὰ όποία δέν επιδίδονται.»

'Η γιατρός Evelyn Duvall, άναγνωρισμένη αὐθεντία στα προβλήματα σεξουαλικής οικογενειακής ζωής, άναφέρει στο βιβλίο της «Γιατί νά περιμένετε μέχρι τὸ γάμο» μελέτη τοῦ 'Αμερικανικοῦ 'Ινστιτούτου Οικογενειακῶν Σχέσεων, πού καταλήγει: «'Η προηγούμενη σεξουαλική έμπειρία μᾶς γυναίκας δέν τή βοηθᾷ στο νά ἔχει καλή σεξουαλική προσαρμογή στο γάμο».

Βαθιά μελέτη τῶν ἔγγαμων ζευγαριῶν, όπως αὐτή τοῦ καθηγητῆ Lewis M. Terman τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Stanford, καταλήγει ότι: «Οί άντρες καί οί γυναίκες πού εἶχαν σχέσεις πρὸ τοῦ γάμου εἶναι λιγότερο πιθανὸ νά εἶναι εὐτυχείς μετὰ τὸ γάμο τους».

Στὸ σημείο αὐτὸ προσθέτει ή γιατρός Evelyn Duvall: «'Αντρες καί γυναίκες πού ἦσαν έλεύθεροι στις σχέσεις τους πρὶν άπ' τὸ γάμο, δέν πρέπει νά περιμένουμε ότι θὰ αλλάξουν ως έκ θαύματος μετὰ τὸ γάμο».

'Εάν σ' αὐτὰ τὰ άποτελέσματα όδηγεῖ ή «έλεύθερη συμβίωση» μετὰ τὸν Γάμο, γιατί αὐτὰ δέν συμβαίνουν καί κατὰ τή διάρκεια τῆς συμβίωσης;

Γράφει κοσμικὸ περιοδικό: «'Η έλεύθερη συμβίωση κρατάει τοὺς συντρόφους σέ κάποια εὐεργετική άπόσταση άπ' τὸν κόσμο τῶν πεθερικών καί τῶν μικρῶν, πού περιδιαβαίνουν στή μείζονα οικογένεια. Τὸ γεγονός αὐτὸ δέν εἶναι άρκετὸ νά σώσει τή σχέση. Κατὰ κανόνα τὰ ζευγάρια πού μένουν μαζί χωρίς νά παντρευτοῦν, χωρίζουν εὐκολότερα άπ' τοὺς παντρεμένους!»!

2. 'Επέρχεται ψυχικὸ κενό!

'Η κατάσταση αὐτή δημιουργεῖ στο ζευγάρι ένοχές, καταθλιπτικὸ άγχος, ψυχική κόπωση καί άτονία, μόνιμη θλίψη.

Γράφει ὁ ψυχίατρος 'Αρ. 'Ασπιώτης: «'Ο γάμος προσφέρει τὸ ικανο-

ποιητικότερο συναισθηματικό υπόβαθρο για την σεξουαλική σχέση. Οι πρό του γάμου σχέσεις δημιουργούν αισθήματα ενοχής».

Σε μεγάλη έρευνα που έγινε στην Ίταλία με θέμα «Τὸ σὲξ καὶ οἱ νέου», ὁ διαπρεπὴς εἰδικὸς Mario Vitali δήλωσε κατηγορηματικά: «Πολλὲς κοπέλες ταλαιπωροῦνται τόσο πολὺ ἀπ' τὴν ἐλευθερία τῶν προγαμιαίων σχέσεων, ὥστε φθάνουν στὸ σημεῖο νὰ καταρρέουν συναισθηματικά. Ἄλλες πάλι γίνονται πολὺ εὐκολες ἢ καταλήγουν νὰ ζοῦν κανονικὰ μ' ἓναν ἄντρα σὰν νὰ ἦταν ζευγάρι, χωρὶς ὅμως σημαντικὴ ὀλοκλήρωση τῆς μητρότητας καὶ ἐκεῖνη τὴν συναισθηματικὴ ἀσφάλεια, ποὺ λαχταρᾷ ἡ βαθύτερη φύση τῆς γυναίκα. Τὰ κορίτσια ποὺ ἀπέρριψαν ὅλα τὰ ἠθικὰ ἐπιχειρήματα ἐναντίον τῶν προγαμιαίων σχέσεων, δὲν σκέφθηκαν ποτὲ ὅτι ἴσως ὑπάρχουν καὶ ψυχολογικὰ ἐπιχειρήματα πολὺ ἰσχυρότερα...».

3. Πλήττεται σαφῶς ὁ Γάμος καὶ ἡ Οἰκογένεια!

Ῥοπο εἶναι νόμιμη ἢ «ἐλεύθερη συμβίωση», ἐκεῖ εἶναι σαφῶς μεγάλη καὶ ἡ κρίση τόσο τοῦ Γάμου ὅσο καὶ τῆς Οἰκογένειας γενικότερα. Γιὰ παράδειγμα, στὴν Γερμανία ποὺ ἀπ' τὸ 1973 εἶναι νόμιμη ἢ λεγόμενη «ἐλεύθερη συμβίωση», ἰδιαίτερα στὴν πρῶν Ἀνατολικὴ Γερμανία, οἱ Γάμοι συνεχῶς λιγοστεύουν γιατί ἐπιλέγεται ἢ «ἐλεύθερη συμβίωση»!

Ἐπὶ πλέον, στὴν Γερμανία τὸ 68% τῶν λεγόμενων «ἐλευθέρων ζευγαριῶν» δὲν ἔχουν παιδί! Στὴν δε Σουηδία τὸ 60% τῶν νέων ἡλικίας 20 ἕως 24 χρόνων ποὺ ζοῦν μαζί, δὲν εἶναι παντρεμένοι!

Πέραν τοῦ ὅτι, ὅπως ἐκτενῶς γράφηκε στὸν τύπο, εἶναι θέμα χρόνου ἢ καθιέρωση αὐτῆς τῆς «ἐλεύθερης συμβίωσης» νὰ καθιερωθεῖ καὶ στοὺς ὁμοφυλόφιλους καὶ στὴν υἰοθέτηση παιδιῶν ἐκ μέρους τους, πράγμα ποὺ οἱ ἴδιοι μανιωδῶς ἐπιδιώκουν. Τόσο πολὺ, ποὺ κατὰ τὴν ἐκτίμησή μας ἐκεῖ ἀποβλέπει ἢ νομιμοποίηση τῆς «ἐλεύθερης συμβίωσης», ἀφοῦ ἰσχύει στὴν Χώρα μας (καὶ παντοῦ!) ὁ πολιτικὸς γάμος γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὰ τυχὸν προβλήματα ἐκτὸς τοῦ θρησκευτικοῦ.

4. Καὶ περισσότερο ἢ γυναίκα!

Σε μιὰ τέτοια σχέση, δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία πὼς τὸ πιὸ εὐάλωτο μέρος, στὰ σίγουρα, εἶναι ἡ γυναίκα. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ γυναῖκες εἶν' ἐκεῖνες ποὺ ἀργὰ ἢ γρήγορα μὲ ἐπιμονή, ὀδηγοῦν τὴν σχέση στὸ νόμιμο Γάμο.

5. Γεννιοῦνται ἐξώγαμα παιδιά!

Ἄργα ἢ γρήγορα θὰ ἔρθουν καὶ τὰ παιδιά.

Πολὺ χαρακτηριστικότερο εἶναι τὸ παράδειγμα τῆς Γερμανίας. Στὴν πρῶν Ἀνατολικὴ Γερμανία ἢ λεγόμενη «ἐλεύθερη συμβίωση» ἦταν ἄκρως διαδεδομένη. Ἀποτέλεσμα αὐτοῦ εἶναι σήμερα 6 στὰ 10 παιδιά

νά έχουν γεννηθεί εκτός Γάμου, ενώ στην αντίστοιχη Δυτική Γερμανία τὰ περισσότερα ζευγάρια πού έχουν παιδιά είναι παντρεμένοι.

Στήν Σουηδία τὰ περισσότερα ἀπ' τὰ μισά πρωτότοκα παιδιά σήμερα, προέρχονται ἀπό ἀνύπαντρες μητέρες!

Στήν Γαλλία, ἀπό τότε πού ισχύει ὁ σχετικὸς νόμος, τὰ παιδιά τῶν ἀνύπαντρων ζευγαριῶν ἔφθασαν τὸ 50,5% τοῦ συνόλου τῶν παιδιῶν!!⁵

Σὲ περίπτωση ἐγκυμοσύνης, δυὸ εἶναι οἱ λύσεις. Ἡ ἔκτρωση ἢ ὁ ἐσπευσμένος Γάμος.

Λέει ἓνας πατέρας πού προχώρησε μετὰ ἀπ' τὴν «ἐλεύθερη συμβίωση» ἀναγκαστικὰ στὸν Γάμο: *«Ὅταν φτάσεις στὸ παιδί, τὸ πράγμα ἀλλάζει. Δὲν μπορείς, βλέπεις, νὰ τὸ ρωτήσεις ἂν θέλει οἱ γονεῖς του νὰ εἶναι παντρεμένοι ἢ ὄχι. Ὅταν γίνει ἕξι, ἐπὶ χρονῶν, στὸ σχολεῖο θὰ τραυματισεῖ ἀπὸ τ' ἄλλα παιδιά πού θὰ ἔχουν παντρεμένους γονεῖς. Οὔτε σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία εἶναι σὲ θέση νὰ καταλάβει τὴ δική σου ἐπιλογή. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φέρεις στὸν κόσμο ἓνα παιδί πού θὰ ἔρθει σὲ σύγκρουση μ' αὐτὸ πού τοῦ δίνει ἡ κοινωνία καὶ αὐτὸ πού ἔχεις ἐπιλέξει ἐσὺ, ὁ γονιὸς του. Καὶ δὲν εἶναι μόνο τὸ σχολεῖο. Εἶναι οἱ κοινωνικὲς δομὲς πού δὲν σοῦ τὸ ἐπιτρέπουν».*

Καὶ ἀκόμη...

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας, κάθε σχέση πρὶν ἀπ' τὸν Γάμο εἶναι πορνεία καὶ κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Γάμου κάθε τέτοια σχέση ἔξω ἀπ' αὐτόν, εἶναι μοιχεία. Καὶ ὅταν λέμε Ἐκκλησία, δὲν ἐννοοῦμε βέβαια τὸν Κληρὸ. Ἀναφερόμαστε πρῶτα στὴν ὅλη τοποθέτηση πού δίνει ὁ Χριστὸς στὸ πρόβλημα καὶ ὕστερα οἱ Ἀπόστολοί Του καὶ οἱ Πατέρες.

Τόσο ἡ πορνεία ὅσο καὶ ἡ μοιχεία εἶναι ἁμαρτίες μεγάλες (τὸ ἔχουμε ἤδη ἀναφέρει αὐτὸ πολλὲς φορές σὲ προηγούμενα θέματά μας). Γι' αὐτὸ καὶ σὲ περίπτωση πού ἀδιαφορώντας προχωροῦμε, ὑπάρχουν πλῆθος οἱ ἐπιπτώσεις στὸ σῶμα, τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα, στὴν προσωπικότητα καὶ τὸ εἶναι μας, ἐκτὸς ἀπ' τὶς ἐπιπτώσεις στὴν ἐξέλιξη, τὴν πορεία καὶ τὴν διάρθρωση τῆς κοινωνίας.

Γράφει ὁ Νικ. Μπουγάτσος:

«Στὸ πρόβλημα πορνεία παίξει ὁ διάβολος τὰ μυστικά του χαρτιὰ καὶ ὅλους μᾶς κατευθύνει πρὸς τὰ κεί -συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ. Ἡ χρῆση τοῦ σὲξ στὸν εὐλογημένο γάμο ἢ στὴν πορνεία, φαινομενικὰ εἶναι ἡ ἴδια. Πραγματικὰ ὅμως διαφέρει πάρα πολύ. Βιολογικὰ (ύλικὰ) φαίνεται νὰ εἶναι ἡ ἴδια πράξη, μὲ τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα. Ἀλλὰ ἐδῶ εἶναι τὸ μυστικό: Δὲν εἶναι καθόλου ἡ ἴδια πράξη -εἶναι σχεδὸν ἀντίθετη ψυχολογικά. Ἀπὸ δῶ ξεκινáει τὸ κακό. Ἐνῶ ἱκανοποιεῖται τὸ ΣΩΜΑ, δὲν ἱκανοποιεῖται ἡ

ΨΥΧΗ. Δημιουργείται μιὰ διάσπαση τῆς προσωπικότητας τοῦ ἀνθρώπου, πὸν εἶναι ὅπως εἶπαμε μιὰ ψυχοσωματικὴ ἐνότητα. Ἡ εἰδοποιὸς διαφορὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀπ' τὸ ζῶο. Καὶ ἔτσι παύει νὰ εἶναι ἄνθρωπος. Αὐτὸ εἶναι θεωρητικὰ αἶρεση, πρακτικὰ δὲ ἁμαρτία».

Συμπέρασμα

Ποῦ καταλήγουμε τελικά; Πῶς στὰ σίγουρα ὑπάρχουν κάποιες ἀξίες, ἀπ' τὸν Θεὸ δοσμένες, πὸν εἶναι ἀναλλοίωτες, ἀκατάλυτες καὶ αἰώνιες. Κάθε παρέκκλιση ἀπ' αὐτές, πὸν εἶναι ἀσφαλῶς ἁμαρτία, δὲν μπορεῖ νὰ μὴν ἔχει συνέπειες. Στὶς ἀξίες αὐτὲς περιλαμβάνονται ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἀγνότητα, ὁ Γάμος, ἡ Οἰκογένεια. Ὅσο καὶ νὰ ἀλλάξουμε τὶς ἐννοιες, τοὺς νόμους καὶ τὶς θεωρίες, αὐτὲς θὰ παραμένουν πάντοτε ἀξίες. Καὶ θὰ ἐκτίθενται μόνο ὅσοι ἀπὸ μᾶς (κάποτε καὶ ἐπιδεικτικά!) τὶς ἀγνοοῦν...

Καὶ κάτι ἀκόμη. Ἀπὸ μᾶς ἐξαρτᾶται, ὅπως περιθωριοποιήσαμε κυριολεκτικὰ τὸν πολιτικὸ γάμο, ἔτσι νὰ κάνουμε καὶ γιὰ τὴν λεγόμενη «ἐλεύθερη συμβίωση», πὸν οὕτως ἢ ἄλλως βρίσκεται στὸ περιθώριο τῶν ἐνδιαφερόντων τοῦ λαοῦ μας.

Οἱ ἐκάστοτε ψηφιζόμενοι νόμοι μπορεῖ νὰ διευκολύνουν τὰ πράγματα πρὸς τὴν διάλυση, τὴν ἀσυδοσία καὶ τὴν διαφθορὰ (ἐποχὴ τῆς παγκοσμιοποίησης, βλέπετε...), ἐμεῖς ὅμως δὲν θὰ ἀφεθοῦμε σ' αὐτὰ καὶ ἀσφαλῶς δὲν θ' ἀκολουθήσουμε τοὺς δρόμους πὸν μᾶς δείχνουν!

(*) Περιοδ. «**Τὰ Κρίνα**», ἀριθ. 280/Ἰανουάριος 2009, σελ. 16-19 καὶ 281/Φεβρουάριος 2009, σελ. 10-13.

1. Βλέπ. «**ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ**», 30/9/2007.
2. Ἀρχικὰ ἡ πρόταση ἐγίνε τὸ 2005 ἀπ' τὸν πρόεδρο τοῦ ΣΥΡΙΖΑ Ἄλ. Ἀλαβάνο, ἡ ὁποία ἀπορρίφθηκε ἀπ' τὴν ἴδια Κυβέρνηση πὸν στὴν συνέχεια τὴν καθιέρωσε διὰ νόμου!
3. Βλ. «**ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**», 2/3/2008.
4. Βλ. Ν. Μπουγάτσου, «**ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΣΕΞ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ**».
5. Βλέπ. «**ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**», 2/3/2008.